

„Knud den Store“. Bournonville, Ole Bull, Rosenvinge, Ørsted, Engelstoft, Hartmann. Talte med Marie, drak Duus med Gutterne. H. P. Holst.

. . . Hos *Heibergs*. Martensen. Phister god. Fru Heib. elskværdig. Nielsen forelsket i hende, da hun var i Norge. *Fougstad*¹⁾ red afsted med hende. Hun led ondt derfor. Til sidst sad hun hjemme . . . Nielsen en Klods. I „Olaf den Hel- lige“: Odin for Olaf . . .

Øhlenschlægers Medlidenhed med Vorm²⁾. Jeg kan ikke lide, at man taler ilde om et Menneske, som har tænkt paa mig i sin sidste Stund³⁾. Naar hans Hoved er af, da Verden forsonet. Øhl. Afsked med mig, hjertelig, elskværdig, Marie, Fruen, Johannes og William . . Boye.

Mogens Bille — Mogens Lauridssøn Løvenbalk.

Af William Christensen.

Det er i lang Tid blevet anset for en fastslået Kendsgerning, at et Medlem af Bille-Ætten ved Navn Mogens i Slutningen af Kong Hans's Regeringstid har opholdt sig i flere År ved den skotske Konges Hof. Allerede Hvitfeld véd at berette om, at „Mogens Bilde, en danske Herremand, som tjente udi Kongens Gård af Skotland“, i 1513 kom til Danmark som Sendebud for Kong Jacob IV af Skotland, der søgte dansk Hjælp mod England, men at han måtte vende tilbage igen med et lidet tilfredsstillende Svar fra Christiern II⁴⁾. Endnu findes i Rigsarkivet Jacob IV.s originale Kreditiv for „Magnus Beld“ til denne Sendelse; det er dateret 17. Jan. 1513⁵⁾, er stilet til den dengang endnu levende Kong Hans og omtaler, hvorledes Overbringeren i flere

¹⁾ C. A. Fougstad, † som Borgermester i Christiania 1871.

²⁾ Som blev henrettet et Par Dage i Forvejen for et Rovmord, han i 1836 havde begaaet paa den bekendte originale Litterat Jens Peter Tønder.

³⁾ Det lader til, at V. ved sin Henrettelse sagde: „Nu over Lethe! Du er lykkelig.“

⁴⁾ Hvitf. VII. 17 (Folioudg. S. 1100).

⁵⁾ Originalen har 1512 ifølge den i Skotland dengang brugte Skik at regne Årets officielle Begyndelse fra 25. Marts.

År havde tjent Kong Jacob til hans Tilfredshed¹⁾. Også Ordlyden af den Instruktion, som medgaves „Magnus Beilde“ ved denne Lejlighed, er bevaret²⁾, og hvad Sendebudets forudgående Ophold i Skotland angår, anfører et skotsk Skatmesterregnskab under Maj og Juni 1512 et Par Udbetalinger til „Mawnis Beild“³⁾. Der synes da at være samstemmende Vidnesbyrd nok om Mogens Billes Skotlands-Ophold og om hans Sendelse til Danmark i 1513, så at det ikke er til at undres over, at Sagen gentagne Gange er bleven omtalt af danske Historikere⁴⁾. Og da der i Bille-Ætten på den omhandlede Tid kun fandtes én Mogens, har Museumsdirektør Mollerup, som rimeligt er, i sin Fremstilling af Slægtens ældre Historie henført Efterretningen til denne ene Mogens Bille, der var Søn af Peder Bille og Anne Knudsdatter (Gyldenstjerne) og Broder til Kongens Kansler, den senere Århus-Biskop Ove Bille og til den senere så bekendte Esge Bille, og som selv døde 1538⁵⁾.

Der findes imidlertid et hidtil utrykt Brev⁶⁾, hvoraf det fremgår, at en anden, med Bille-Ætten beslægtet Mogens ved samme Tid har opholdt sig i Skotland. Dette Brev, af hvilket

¹⁾ Rigsarkivet, Skotland og Orknøerne [30 i, trykt i Aarsberetn. fra Geheimearch. I. 67 (og tidligere — efter skotsk Kilde — i Epistolæ Jacobi Quarti, Jacobi Quinti et Mariæ Regum Scotorum I (Edinburgi 1722) 168 f.; sstds. S. 174 findes et lignende Brev for „Magnus Beilde“ til Dronning Christine, jfr. også sstds. S. 186 (svarende til Skotland og Orknøerne 30 m)).

²⁾ Sidst anf. St. S. 169—73. Instruktionen er her dateret 12. . . . . 1512 (uden Angivelse af Måneden); P. W. Becker, De Rebus inter Ioannem et Christianum II ac Ludovicum XII et Iacobum IV a. MDXI—MDXIV actis S. 82 f. (jfr. 80) henfører den til 12. Decbr., men da „Magnus Beld“s Kreditiv først er dateret 17. Jan. 1513, synes det rimeligere, ligesom det er sket i Regesta dipl. hist. Dan. 2. Række Nr. *9864, at indsætte Januar i Stedet for December i Instruktionens Datum, hvorved den vil blive af 12. Jan. 1513 efter vor Tidsregning (jfr. S. 272 Note 5).

³⁾ Accounts of the lord high treasurer of Scotland edited by Sir James Balfour Paul IV. 346, 348.

⁴⁾ Se således Hofman, Danske Adelsmænd III. 335 og Tab. I ved S. 323; P. W. Becker, anf. St. S. 80 f.; Allen, De tre nord. Rigers Hist. II. 125 (jfr. IV. I. 157, V. 354); Mollerup i Hist. Tidsskr. 5. R. V. 94.

⁵⁾ Mollerup og Meidell, Bille-Ættens Hist. I. 504 f. I Hist. Tidsskr. 5. R. V. 94 er der derimod indløbet en Unøjagtighed i Angivelsen af Mogens Billes Forældre.

⁶⁾ Rigsarkivet, Pers. Saml. Pap., Ove Bille, Udat. (Orig. med 1 brevlukkende Segl).

ganske vist kun Efterskriften har direkte Interesse for det foreliggende Spørgsmål, lyder fuldstændigt således:

Erlig oc welburdyg man mesther Owæ Bille syn kiere brodher kierlig komendis thette breff.

Søstherlig kierlighe helssen edher nw oc altiit tillscreffuet met Gud. Kiere broder mesther Owæ Bille, tacker jeg eder kierlig oc ydmywglig for all broderlig kierlighed, som i haffuæ meg altiit bewiist i alle hande maade; Gud gaffuæ, thet jeg matthæ leffuæ then dag, jeg kunnæ noget forskyldet met edher; tha skall jeg were alleitiit ther redebwndhen till, som meg bør at giøre. Item kiere brodher, kommer gardhens aff graabrødercloster i Viborg bodh till eder om noghen erindhæ, som clostert ligger stoor magtt paa, oc haffuer han ydermere scriffuelsæ till eder, som i faa at see; thi kiere broder, beder jeg eder kierlighe, at i ville for Gudz skyld oc for hwess jeg noghen tiidh kan forskyldte met eder, thet i vilde were hannom behielpelig met, at han kwnde faa myn herris tilladelsæ oc stadfestelsæ therpaa, som clostert kwnne were beholpen met. Kiere broder, hwad diell som i skulle haffuæ for breffuet eller for eders vmag, ville i well giøre oc bywde meg thet till met thette saame bodh; tha will jeg were eder ther good for, thet i skulle visselig faet forwdhen all hinder effter eders villiæ. Kiere broder, som i well fortencæ, at then sisthæ tiid, jeg war hoss eder paa Kroghen, tha forhweruet i oc saame closter noghen priuilegia vtaff myn herris naade; sydhen then dag haffuer saamæ brøder holdet for eder en songhen messæ for war frwæ alther om vghen, oc nw haffuer for^{ne} gardhen loffuet oc jett meg paa trow oc sandhen, thet han oc hans brøder skulle ydermere i thette aar holde en songhen messæ for sancti Francisci alter for eder vtaff eders patrona sancta Anna hwer tistag, oc thertill haffuer for^{ne} brøder loffuet meg, at thi skulle were eders capellaner till Gud i theris messer oc andher gudztienest. Kiere broder, giører hervti, som myn gode trow er till eder, oc jeg kierlighe forskilde will i alle maade. Kiere broder, giører well oc syer myn modher oc myne brøder mange gode natther paa myne vegnæ. Raader oc bywder altiit offuer meg som offuer eders kiere søsther. Hermet eder thi helligtfoldighed befallendis. Screffuet i Wiborg die Agnetis virginis.

Karinæ Billes dotther.

Seddel:

Kiere broder, bedher jeg eder for Gudz skyld oc for all then gode trow, jeg haffuer till edher, at i tage meg thet icki till mystickæ, at mit bod haffuer icki veret hooss edher; kiere broder, først Gud will, wii findess, tha skall jeg sye edher, hwad forsømmelss ther haffuer werett paa ferdhe. Kiere broder, maa i oc viide, thet jeg screff Mangnss Laurissß myn søn till twenne eller trende reysser i sommer met Skotther, som vare for Alburg, oc jeg haffuer inghen swar fott fraa hannom; ville i vell giøre oc bywde meg till, om i haffuæ noghen tidend faet fra hannom.

Den her i Efterskriften nævnte Mogens Lauridssøn var en Løvenbalk og turde være et større Publikum bedst bekendt fra H. F. Ewalds historiske Roman „Den skotske Kvinde paa Tjele“ som Genete Jacobsdatter Craigengelts Mand. Han var Søn af Brevskriverinden Karine Pedersdatter Bille (en Søster til Ove,

Esge og Mogens Bille) og af Laurids Mogenssøn (Løvenbalk), og som det fremgår af det aftrykte Brevs Efterskrift, har han altså opholdt sig i Skotland i alt Fald i Sommeren før *den* 21. Januar (dies Agnetis), da Brevet blev skrevet, og formodentlig også på den Tid, da Brevet skreves; i det mindste véd Moderen øjensynlig intet om, at han skulde være rejst derfra.

Som det vil ses, savner Brevet uheldigvis År. Imidlertid er det af Udskriften, sammenholdt med Brevets Indhold, klart, at det må være skrevet i Ove Billes Kanslertid og inden han blev Biskop i Århus, hvad der skete 1520; på den anden Side kan der efter den Måde, hvorpå Brevskriverinden anmoder Broderen om at hilse deres Moder, næppe være Tvivl om, at Brevet er skrevet, efter at denne sidste, Fru Anne Knudsdatter, var blevet Enke ved Peder Billes i 1508 indtrufne Død. Men der er intet til Hinder for, at Brevet kan tilhøre Kong Hans's Tid¹⁾, og i de skotske Skatmesterregnskaber forekommer der da også i 1512 Udgifter til Klæder m. m. til en „Mawnis Laurence“, ganske vist uden nærmere Angivelse af hans Herkomst²⁾.

Mogens Lauridssøn (Løvenbalk) har altså opholdt sig ved den skotske Konges Hof i alt Fald 1512, og det synes da på Forhånd lidet sandsynligt, at der her på én Gang skulde have levet 2 danske Mogens'er. Man kunde indvende, at de skotske Regnskaber netop gør Forskel på Mogens Bille og Mogens Lauridssøn. Men en nærmere Betragtning viser, at dette slet ikke er gennemført; thi medens Regnskaberne nævner Mogens Bille og Mogens Lauridssøn tilsammen 4 Gange, omtaler de langt hyppigere en Person, som de kun betegner som „Mawnis“ fra Danmark eller slet og ret som „Mawnis“ uden nærmere Tilføjelse³⁾, Betegnelser, der jo kun vilde være egnede til at vække For-

•¹⁾ Brevskriverinden kan vel overhovedet vanskelig påvises som levende efter den nævnte Konges Død. I alt Fald omtaler Stamtavlen i Danm. Adels Aarvog 1903 S. 292 hende sidste Gang i 1511; men ganske vist forekommer hun endnu 1512 — som Fru Karine i Tjele — i et „Register på det Folk, som vorde forskrevet at komme Riget til Tjeneste in anno 1512“ (Bl. 3a; Danske Kongers Hist., Fasc. 3).

²⁾ Det ovfr. S. 273 Note 3 anførte Værk IV. 244, 370.

³⁾ Se det nævnte Værk IV. 644, de i Registret under „Mawnis“ anførte Steder.

virring, hvis der fandtes 2 danske Mogens'er, som skulde holdes ude fra hinanden¹). Naturligere vilde det være, hvis alle de forskellige „Mawnis“er i Regnskaberne kun var forskellige Navne på én dansk Mand; men Spørgsmålet bliver da, om det rette Navn er Mogens Bille eller Mogens Lauridssøn (Løvenbalk), og hvis dette kan afgøres, hvorledes da det andet af de to Navne er fremkommet.

Når det drejer sig om at vælge mellem Mogens Pederssøn Bille og Mogens Lauridssøn (Løvenbalk), vilde man måske straks være tilbøjelig til at foretrække Mogens Bille, da hans Navn forekommer hyppigere i Kilderne end Mogens Lauridssøns. Alligevel turde det ved et nærmere Eftersyn vise sig, at det er den sidste og ikke Mogens Bille, der har opholdt sig i Skotland i Kong Hans's Tid og blev sendt til Danmark 1513. I et udateret Brev fra Jacob IV til Kong Hans, der synes at være fra samme Tid som Kreditivet af Januar 1513, men mulig aldrig er blevet til andet end et Udkast, nævner den skotske Konge nemlig Kong Hans's Kansler Magister Oswaldus Beilde som „Magnus Beilde“s „avunculus“²). Oswaldus er selvfølgelig her kun en skotsk Oversættelse af det danske Ove, og hvad Slægtskabsforholdet angår, er der jo al Grund til at anse det for rigtig angivet, da Kong Jacob sikkert havde sin Viden derom fra „Mogens Bille“ selv. Men nu er det i højeste Grad usandsynligt, at en Mands kødelige Broder (hvad Ove Bille jo var i Forhold til Mogens Pederssøn Bille) skulde betegnes som hans avunculus i Stedet for med det naturlige Navn frater. Ordet frater kan i Tidens Sprog bruges om et fjernere Slægtskab end det mellem 2 virkelige Brødre, men at dette sidste Slægtskab

¹) At Sendebudet til Danmark i 1513, der i sit Kreditiv og sin Instruktion hedder Mogens Bille, i Skotland ogsaa er blevet kaldt Mawnis alene, er sikkert nok. Ikke blot hedder han således i de skotske Regnskaber, hvor de forskellige Udgiftsposter anføres, som står i Forbindelse med hans Sendelse (anf. St. IV. 402, 431, 463; på dette sidste Sted dog Magnus); men det originale Kreditiv for ham (se ovfr. S. 273 Note 1) bærer på Bagsiden ved Siderne af Seglet 2 øjensynlig i det skotske Kancelli gjorte Pategninger, der kun anfører Overbringerens Navn, og dette lyder på det ene Sted: Mawnis, men på det andet: Magnus Beld.

²) Epistolæ Jacobi Quarti, Jacobi Quinti et Mariæ Regum Scotorum I. 173.

skulde betegnes med Ordet avunculus, er næppe tænkeligt, Avunculus har ganske vist i hin Tid også jævnlig en ret ubestemt Betydning; oprindelig betyder det jo imidlertid Morbroder, og selv om det kan anvendes ved forskellige Slægtskabsforhold, der er fjernere end det mellem Morbroder og Søstersøn, kan det næppe benyttes om et, der er nærmere. Men hvis der med „Magnus Beilde“ er ment Mogens Lauridssøn (Løvenbalk), bortfalder Vanskeligheden, idet avunculus i så Fald netop får sin rigtige Betydning; thi Ove Bille var jo som Broder til Karine Pedersdatter Bille Morbroder til Mogens Lauridssøn. Og også ved en anden Lejlighed kan man finde Mogens Lauridssøn benævnet med Bille-Navnet. En halv Snes År senere, i 1525, var han atter i Skotland, denne Gang som Sendebud for Frederik I¹), og han kaldes da på ny et Par Gange Mogens Bille, nemlig i Breve, som Tilhængere af Christiern II, der opholdt sig i Skotland, skrev til deres Herre²).

Det kan således formentlig slås fast, at det er Mogens Lauridssøn, der har opholdt sig i Skotland i Kong Hans's Tid, og at det er ham, der betegnes med Navnet Mogens Bille, medens der altså under Forudsætning af denne Opfattelses Rigtighed intet vides om, at Mogens Pederssøn Bille har været i Skotland. Spørgsmålet bliver da, hvorledes Mogens Lauridssøn er kommet til Bille-Navnet. Hvis det kun drejede sig om Tilfældet fra 1525, kunde man tænke sig, at her forelå en ligefrem Fejltagelse, en Forveksling af de 2 Personer³); men en sådan Forklaring slår ikke til for det længere Ophold i Kong Hans's Tid. Mogens Billes Navn har dengang næppe været synderlig kendt i Skotland, så at det kunde tillægges Mogens Lauridssøn blot ved en Forveksling, og efter de pågældende Kilders hele Karakter kan der ikke være Tvivl om, at Mogens Lauridssøn virkelig har gået

¹) Allen, De tre nord. Rigers Hist. V. 109 f., 354.

²) Allen, Breve og Aktstykker til Oplysn. af Christiern den Andens og Frederik den Førstes Hist. I Nr. 179 S. 355, 357, 360. Dipl. Norv. X Nr. 469. — Når Sendebudet i 1525 også hos Hvitfeld (VIII. 119, Foliouddg. S. 1238) kaldes Mogens Bille, må dette altså ligeledes anses for en Forveksling med Mogens Lauridssøn.

³) Således Allen, De tre nord. Rigers Hist. V. 354.

under Navnet Mogens Bille. Mulig har han først antaget dette Navn i Skotland; det forekommer, som nævnt, først i Året 1512, medens derimod en „Mawnis“ fra Danmark omtales i de skotske Regnskaber allerede i September 1507¹⁾. Og mulig er det især i Skotland, at han har båret Navnet; Kildernes Art kunde pege i den Retning, skønt en sådan Slutning ganske vist er en mislig Sag i et Tilfælde som det foreliggende, hvor der næppe vides synderligt om Mogens Lauridssøns Liv her i Landet i hans yngre Dage. Men Forklaringen på Navnets Opkomst er i alt Fald ret nærliggende. Mogens Lauridssøns Moder hørte jo til Billerne, og der foreligger da øjensynlig her et af de ret hyppig forekommende Tilfælde, hvor en Mand med Bibeholdelse af sit fæderne Våben antog sin Moders Slægtnavn, så at der, hvis Manden efterlod Børn, kunde opstå en hel ny Slægt med samme Navn som en ældre, men med et andet Våben²⁾. Noget sådant skete nu ikke her, idet allerede Mogens Lauridssøn selv igen opgav Bille-Navnet. Som nævnt, kaldes han Bille endnu 1525; i det følgende År fremkom imidlertid Frederik I.s Påbud om, at de Adelsmænd, som ikke havde faste Tilnavne, skulde antage sådanne „udi så Måde, at de, som føre ens Skjold og Hjelm, skulle have ens Tilnavn“³⁾, og i ethvert Fald fra 1528 kan man så finde Mogens Lauridssøn benævnet Mogens Løvenbalk⁴⁾, altså med det Familienavn, hvormed Eftertiden betegner hele Slægten.

Endnu skal her tilføjes et Par Ord om Mogens Lauridssøns Ophold ved det skotske Hof i Århundredets 2 første Årtier.

¹⁾ Det ovfr. S. 273 Note 3 anførte Værk IV. 49, jfr. 50—53. Det må dog nævnes, at der for Tiden Aug. 1508—Aug. 1511 ingen Regnskaber findes.

²⁾ Jfr. Thiset i Hist. Tidsskr. 5. R. I. 605—38, bl. a. Eksemplerne S. 636 f.

³⁾ Kong Fred. den Førstes danske Registr. S. 347, jfr. Heise i Hist. Tidsskr. 5. R. I. 558. Når Heise på sidstanførte Sted nævner Tilfælde fra andre Familiers Navnebrug, som har været egnede til at frembringe Forvirring, og som, „maaske forstærkede med flere lignende, nu ukjendte“ Tilfælde, efter hans Mening „har virket til at fremkalde“ det kongelige Påbud, kan man jo have Lov at henregne Mogens Lauridssøns Brug af Bille-Navnet til sådanne „lignende“ Tilfælde. Det synes heller ikke udelukket, at de dalevende Medlemmer af Bille-Slægten kan have set skævt til, at deres gamle Familienavn således kom i Brug i en helt anden Slægt.

⁴⁾ Kong Fred. den Førstes danske Registr. S. 191, 314, 458, 466, 475 f. (S. 371 derimod kun Mogens Lauridssøn endnu 1531). Dipl. Viberg. Nr. 235.

Som alt berørt, forekommer „Mawnis“ fra Danmark i de skotske Regnskaber fra September 1507 af¹⁾. Regnskaberne for August 1508—August 1511 er tabte, men i de derefter følgende Regnskaber nævnes han atter indtil Januar 1513. Han er blevet „educatus“ blandt Kongens „honorarii juvenes“²⁾, og der udbetales i Regnskaberne Penge til hans Beklædning m. m.; men om nogen egentlig Opdragelse er der sikkert ikke Tale, derimod vel om en Uddannelse i alt, hvad et ungt Menneske kunde lære ved en Konges Hof. Ret gammel har han naturligvis ikke været — hans Moder var hans Faders anden Hustru, og den første skal være død c. 1488³⁾ — men heller ikke noget helt Barn, når Kongen i 1513 kunde bruge ham i en diplomatisk Sendelse til Danmark⁴⁾. Efter alt, hvad man kan skønne, er han sejlet fra Skotland i Januar 1513⁵⁾, og han benyttede sit Ophold i Danmark bl. a. til at hverve en Bøsseskytte („gunnar“) Peter Beym til skotsk Tjeneste. Den første Gang, da Bøsseskytten fik udbetalt Løn i Skotland, var, som det synes, ved Slutningen af Maj⁶⁾, og han er da muligvis kommet til Skotland ikke længe i Forvejen. Om han er rejst derover sammen med Mogens Lauridsøn, vides ikke⁷⁾; men denne er i ethvert Fald vendt tilbage til Kong Jacob. Det fremgår allerede af Hvitfelds Beretning om

¹⁾ Jvfr. ovfr. S. 278. Derimod nævner Regnskaberne ham ikke tidligere (han forekommer i det mindste ikke i deres Registre), skønt der er bevaret Regnskaber lige fra 1501 til Aug. 1508. Når da Mollerup (Bille-Ættens Hist. I. 504 f.) lader „Mogens Bille“ være i Skotland allerede fra 1504, er han øjensynlig blevet vildledet af en mindre nøjagtig skriftlig Meddelelse til ham fra Skotland vedrørende de for de pågældende År dengang endnu ikke udgivne Regnskaber (Hist. Tidsskr. 5. R. V. 93 f.).

²⁾ Epistolæ Jacobi Quarti, Jacobi Quinti et Mariæ Regum Scotorum I. 173.

³⁾ Danm. Adels Aarvog 1903 S. 291.

⁴⁾ Udtrykket „a teneris educatus“ i det nedfr. meddelte Brev af 24. Apr. 1515 skal således sikkert ikke tages alt for bogstavelig.

⁵⁾ Se Kreditivets Datum ovfr. S. 272 og Datoerne i Accounts of the lord high treasurer of Scotland IV. 402, 431, 463. Derimod behøver Notitserne sstds. S. 404 f. ikke at forstås således, at han var i Skotland i Febr. 1513.

⁶⁾ Anf. St. IV. 480 (jfr. 498, 507).

⁷⁾ Skulde det være dem, der har overbragt Budskabet om Kong Hans's Død? 13. Maj 1513 købes (eller i hvert Fald betales) der Sørgeklæder til Jacob IV med flere i Anledning af den danske Konges Død, og 17. Maj læses der i Skotland Sjølemesse for denne (anf. St. IV. 422, 439).

„Mogens Bilde“s Sendelse 1513¹⁾, og de skotske Regnskaber viser, at han i Juni og Juli 1513 på ny var i Skotland²⁾. Men fra August 1513 til Juni 1515 mangler Regnskaberne atter, og da de igen begynder, var Mogens Lauridssøn rejst tilbage til Danmark. Han var blevet hjemkaldt af sine danske Slægtninge, som det hedder i et Anbefalingsbrev³⁾, som Jacob IV.s Enke Margrethe (den engelske Konge Henrik VIII.s Søster) under 24. April 1515 medgav „Magnus Beld“ til Christiern II, og ifølge hvilket hun må antages at have betroet ham Udførelsen af et særligt Hverv hos den danske Konge. Brevet har følgende Ordlyd:

Illustrissimo et potentissimo principi Cristierno Dacie, Suecie, Noruegie, Slauorum et Gothorum regi, Holsacie, Stormarie, Ditmarie duci, in Oldenborg et Delmenhorst comiti.

Illustrissimo et potentissimo principi Cristierno dei gracia Dacie, Suecie, Noruegie, Slauorum et Gothorum regi, Holsacie, Stormarie, Ditmarie duci, in Oldenborg et Delmenhorst comiti Margareta regina Scocie salutem et felices successus. Illustrissi[me] et potentissime princeps, Magnus Beld vester nacione subditus, a teneris educatus, juuenem se prestitit sua domo non [indi]gnum, qui regi et nobis liberaliter inseruiens mores et vitam sic composuit, vt vndique gratus in hoc regno occurrat et nostro seruicio satis intentus. Nunc domum se dimitti postulauit, a suis accersitus et hinc euocatus. Eum maiestati vestre commendatum habemus, nam probe et decenter hic versatus nostram commendacionem meruit. Cui ad vos mandata dedimus; sibi fidem esse apud vos nostro nomine, rogamus. Illustrissime et potentissime princeps, feliciter viuite. Ex oppido Edinburgo vigesimo quarto die mensis aprilis anno quintodecimo supra millesimum et quingentesimum.

Regina Scocie testamentaria regis tutrix

4Margaret R.4

Når Frederik I da 10 År senere, i 1525, valgte en forholdsvis så lidet fremtrædende Mand som Mogens Lauridssøn til Sendelsen til Skotland, turde der efter det her anførte ikke være Tvivl om, at Valget skyldtes det Kendskab til skotske Personer og Forhold, som Mogens Lauridssøn havde erhvervet i sine yngre År. Og at dette Kendskab er kommet ham til god Nytte på Sendelsen

1) Hvitf. VII. 17 (Folioudg. S. 1100): „Disse Ærinder og denne Besked hvervede og fik Mogens Bilde.“

2) Accounts of the lord high treasurer of Scotland IV. 413, 435 f.

3) Rigsarkivet, Skotland og Orknøerne 30 o (Orig. på Papir med Spor af 1 brevlukkende Segl).

4) Uden Tvivl egenhændig Underskrift.

under hans Bestræbelser for at skade Christiern II.s Tilhængere så meget som muligt, turde også være utvivlsomt efter den Måde, hvorpå disse sidste omtaler ham i deres Breve¹⁾.

Meddelelser om Samfundets Anliggender.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie** bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:

Expeditionschef **A. Collett***, Formand,
 Professor, Dr. **L. Daae***,
 Kommandør **T. Dannevig**,
 Rektor i Stavanger, **A. E. Erichsen**,
 Afdelingschef i Udenrigsdepartementet
A. Chr. Z. Kielland,
 Artillerikaptajn **Chr. M. Munthe**,
 Amanuensis i Rigsarkivet **A. W. Rasch**,
 Sekretær,
 Arkivar i Rigsarkivet **E. A. Thomle***,
 Fhv. Sognepræst **D. S. Thrap**.

Danske Afdeling:

Forfatter **L. Bobé***,
 Arkivsekretær i Rigsarkivet **G. L. Grove***,
 Sekretær,
 Oberst **H. W. Harbou***,
 Overretssagfører **P. Hennings**,
 Etatsraad, Stiftsskriver **H. R. Hiort-Lorenzen**,
 Professor **C. Nyrop**,
 Sognepræst, Dr. **H. F. Rørdam**, Lyngby,
 Hofjægermester **C. E. A. Schøller**,
 Kreditforeningskasserer **F. C. W. Sommer**,
 Arkivar i Rigsarkivet **A. Thiset***,
 Formand.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1905 er aflagt af Sekretæren for den danske Afdeling og godhedsfuldt revideret af Dhr. Hofjægermester C. E. A. Schøller og Oberstløjtnant H. F. Grandjean. Ved Revisionen fandtes Intet at erindre.

Til Medlemmer af Bestyrelsens danske Afdeling er i Aar valgt Etatsraad, Stiftsskriver H. R. Hiort-Lorenzen og Overretssagfører P. Hennings, medens Provinsarkivar G. L. Wad efter eget Ønske udtraadte. Til Medlem af Skriftudvalget i dennes Sted valgtes L. Bobé. Bestyrelsen vedtog at nedsætte Prisen paa ældre Aargange af Tidsskriftet, se Omslaget.

Til Hjælp til Tidsskriftets Udgivelse har Samfundet, hvis Regnskab for 1905 var tynget af Udgifter til Jubilæumsheftet, haft den Glæde af den Raben-Levetzauseke Fond at modtage 300 Kr.

Samfundets Bogsamling opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1906 296, deraf 91 norske, 205 danske og Udlændinge.

¹⁾ Se de ovfr. S. 277 Note 2 nævnte Steder.